

Till

Regeringen Utbildningsdepartementet

Idéburna Skolors Riksförbunds yttrande om delbetänkande *Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44).*

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Inledning

Tilläggsdirektivet *Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44)* behandlar regleringen av extra anpassningar, särskilt stöd och särskild undervisningsgrupp.

Övriga delar av det ursprungliga uppdraget kring elevhälsans syfte och uppdrag, översyn av elevhälsans huvudmannaskap och ledning, elevhälsogaranti, samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten slutredovisas senast 25 juni 2025 (dir. 2024:93).

Bakgrund

Idéburna Skolors Riksförbund (ISR) välkomnar utredningen som vi tror kommer underlätta och på ett mera träffsäkert och flexibelt sätt ge elever som behöver det ett adekvat stöd.

Syftet med utredningen är att lämna förslag till och förtydliga bestämmelser om stöd och särskilt stöd, undanröja hinder för ett tidigt och snabbt stöd, samt göra det mer flexibelt och minska de administrativa uppgifter som annars tar av lärarens tid till undervisning.

Syftet är vidare att lämna förslag som gör det enklare att placera elever i mindre och flexibla undervisningsgrupper eller att ge elever enskild undervisning.

ISR tillstyrker

- att extra anpassningar avskaffas och att barn och elever i stället ska ges ledning och stimulans som de behöver för att kunna följa undervisningen. Regleringen om extra anpassningar har inneburit en överdriven individualisering som lett till att undervisning som kollektiv verksamhet har försämrats. Det har ställt stora krav på läraren att försöka tillgodose många enskilda elevers olika behov och gjort det svårt att bedriva undervisning i helklass.
- Vi delar uppfattningen att de nationella kartläggningsmaterialen inte är tillräckligt träffsäkra och inte i tillräckligt stor grad bidragit till att tidiga stödinsatser sätts in. Vi tillstyrker därför att garantin för tidiga stödinsatser avskaffas och ersätts av standardiserade tester.
- Vi tillstyrker att de nationella proven i årskurs 3 ska avskaffas.
- Vi instämmer i att det är lärares och förskollärares ansvar att utforma undervisningen för elevers olika behov så att undervisningen är tillgänglig och så att alla kan följa undervisningen och ges möjlighet att utvecklas enligt målen för undervisningen. Vi tillstyrker vidare att läraren ges ett tydligt ansvar för att bestämma om stödundervisning ska sättas in.
- Vi tillstyrker att standardiserade tester ska införas i åk 1, 2, 3, 5 och 8 (nya årskursbeteckningar) och att dessa ska genomföras på hösten för att snabbt identifiera elever som har behov av tidsbegränsade insatser i svenska och matematik.
- Vi tycker det är bra att *stödundervisning* införs som en ny stödform om det innebär att stöd kan sättas in snabbt och utan föregående krav på pedagogisk utredning. Vi tycker vidare att det är bra att stödundervisning endast får ske under en kortare period upp till 2 månader, ges i mindre grupper eller enskilt och att stödet får äga rum parallellt eller utöver ordinarie undervisning (till exempel på fritids). Vi tillstyrker även att det är undervisande lärare som bedömer behovet av stödundervisningen och informerar rektor.
- Vi tillstyrker att kravet på att stöd ska ges inom den elevgrupp eleven tillhör tas bort.
- Vi tillstyrker att man förtydligar riktlinjerna för när elever kan få beslut om anpassad studiegång.

Vi tror att de föreslagna ändringarna kommer innebära mindre stress för undervisande lärare genom att stöd kan sättas in snabbt och flexibelt utan krav på föregående pedagogiska utredningar. Det kommer underlätta för EHT och belastningen på specialpedagog att inom rimlig tid ta fram pedagogiska utredningar för de elever som behöver ett särskilt stöd. Att ta bort dokumentation av anpassningar, som inte är ett krav men som blivit praxis i många skolor, kommer också underlätta för lärarna. Den tid som går åt till genomförande av nationella prov i årskurs 3 kan istället läggas på undervisning. Förslaget med standardiserade tester i olika årskurser är bra om de är träffsäkra och inte tar för mycket värdefull tid från undervisningen. Det nya förslaget om stödundervisning möjliggör för lärarna att snabbt

sätta in stöd utan krav på omfattande dokumentation. Att snabbt utvärdera stödet skapar bra förutsättningar för flexibla grupper av elever som kan få extra träning i något ämnen/några ämnen under en kortare period och att man snabbt kan följa upp om stödet är rätt utformat.

Den utmaningen vi ser handlar om förutsättningar för att skapa en organisation där lärare har utrymme i sina tjänster för det extra stödet. Det kommer kräva att det hela tiden finns tid och plats i lärarnas scheman. Vi förutsätter att varje enskild huvudman får rimlig ekonomisk kompensation som möjliggör den förändring i lärarnas tjänster och scheman förslaget innebär. Vi tror att ett tidigt och flexibelt stöd kommer bidra till ökad motivation och bättre förutsättningar för varje enskild elevs trivsel i skolan - och att behovet av särskilt stöd senare under skolgången kommer minska.

För Idéburna Skolors Riksförbund

Håkan Wiclander, ordförande

Wenche Rønning, styrelseledamot

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se